

QARAQALPAQ TILI HÁM ÁDEBIYAT

1. Quramında jıńışke, eziwlik, qısıq dawıslı ses qatnasqan dórendi sózlerdi anıqlań.

1) teńizshi; 2) teńlik; 3) tıǵın; 4) tumarlı; 5) talas; 6) tamırlas.

A) 1, 2 B) 3, 4 C) 5, 6 D) 4, 6

Test tapsırmasın orınlaw ushın dawıslı seslerdiń sóylew aǵzalarınıń xızmetine hám aytılwına, erinniń qatnasıwına, awızdıń ashılıwına qaray bóliniwlerin biliw talap etiledi. Sonnı menen birge dórendi sóz haqqındaǵı bilim hám kónlikpege iye bolıw tiyis.

Juwan	a	o	ı	u	1) teńiz+shi; 2) teń+lik.
Jıńışke	á	ó	i	ú	e
Erinlik	o	ó	u	ú	
Eziwlik	a	á	ı	i	e
Ashıq	a	á	o	ó	
Qısıq	ı	i	u	ú	e

(Qaraqalpaq tili. 5-kl. E.Berdimuratov hám basqalar. “Bilim”, 2020; 17, 100-b)

2. Aytılwında keyingi dawıslı sestiniń aldınǵı dawıssız seske tásir etiwı qaysı gáptegi sózler aralıǵında ushırasadı?

- A) **Shaǵırayısıp turǵan aq altın kózdiń jawın aladı.**
 B) *Baqshadaǵı güllerdiń jaǵımlı iyisi murnıdı jaradı.*
 C) *Izinde qosshısı joq námálim kisi awılǵa qaray kiyatır.*
 D) *Jumabay azan menen aw-qayıq tayarlawǵa kiristi.*

Orfoepiya hám únleslik nızamı boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplıq talap etiledi. **Aq altın** sózin aytqanımda dawıslı sestiniń tásiiri nátiyjesinde onnan aldın kelgen **q** únsiz dawıssız sesi únli **ǵ** jubayına aylanadı, yaǵnıy **aǵ altın** tárizinde. (Qaraqalpaq tili 6-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 14-b)

3. Sharwashılıq kásibinde mallardıń arıqlawı mánisin bildiretuǵın sóz qaysı gápte qollanılǵan?

- A) **Jaqsılıqtıń názerinde, qoradaǵı mallar qısqa waqıtta kóteremlep ketkendey.**
 B) *Shamambet atanıń sawlıq qoyları ayırıqsha itibar menen baǵılmaqta.*
 C) *Gúzgi jawınnıń saldarman jipgileń bolǵan, janıwarlarǵa bul da jaǵımsız.*
 D) *Nurbıyke tek tuwshaların ǵana bir bólek qoraǵa qamawdı uýǵardı.*

Kásiplik sózler haqqında bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.

Kóterem sózi sharwashılıqta mallardıń arıqlawı mánisinde qollanıladı. Juwaplarda berilgen gáplerdiń mazmunınan kelip shıqqan halda **kóterem** sózi mallardıń arıqlawı mánisinde qollanılǵanlıǵın túsiniwge boladı.

(Qaraqalpaq tili 6-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 31-b)

4. Tórende berilgen qaysı iyesi belgili (feyil bir bas aǵzal) gápte feyilden jasalǵan dórendi atlıq qollanılǵan?

- A) **Onıń shıraylı, uzın hám qalıń órimlerin kórip hayran qaldıq.**
 B) *Bayaǵı ádeti boyınsha óz qolları menen súzbe tayarlay basladı.*
 C) *Írasın aytqanda, meniń anam pisirgen tuwramanı jegim keledi.*
 D) *Jawın-shashınnan soń kók shóplerden jaǵımlı iyis taradı.*

Bir bas aǵzal gápler hám dórendi sózler haqqında bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi. **Onıń shıraylı, uzın hám qalıń órimlerin kórip hayran qaldıq.** Gáptegi **hayran qaldıq** bayanlawısh arqalı baslawıshın (**bizler**) tawıp qoyıwǵa boladı, yaǵnıy I bet kóplik sanda berilgenligi ushın iyesi belgili gáp. Gáp quramındaǵı **ór+im** (lerin) sózi feyilden jasalǵan atlıq sóz.

(Qaraqalpaq tili. 5-kl. E.Berdimuratov hám basqalar. “Bilim”, 2020; 100-b. Qaraqalpaq tili. 8-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2019; 65-b)

5. Qaysı gáptegi feyildin túbiri kelbetlik sóz benen omonim bola aladı?
- A) **Qoli ádewir kelisip qalgannan keyin anasına arnap shıraylı kóylek tikti.**
 - B) *Qaladan alıp kelgen miywe-shiyweleriniń barlıgın muzlatqıshqa qoydı.*
 - C) *Bul eski stanciyadan tın qarańısında poezdlar uzın gudok berip ótedi.*
 - D) *Awılğa barǵanında japqa shomılıp, tústen keyin kóldeń balıq tuttı.*

Test tapsırmaların orınlaw ushın juwaplarda berilgen gáplerdegi feyillerdi terip alıw kerek. Máselen: **tik+ti, qoy+dı, ót+edi, tut+ti** hám t.b. Misalǵa alınǵan sózler túbir qosımtalardı ajratılǵanda **tik+ti** feyiliniń túbiri kelbetlik penen omonim bola aladı.

(Qaraqalpaq tili. 5-kl. E.Berdimuratov hám basqalar. “Bilim”, 2020; 62, 187-b)

6. Muǵdar-dáreje ráwishiniń iyesi belgili gápte qollanılǵanlıǵın anıqlań.
- A) **Baǵana jolda turǵanımda Ábdimurattı jáne ushıratım.**
 - B) *Egisliklerge, jasıl jaylawlarǵa tigilip ádewir mawqın basıp aldı.*
 - C) *Úyge kerekli zatlardı zıyatıraq alıp qoyǵım keledi.*
 - D) *Tazadan kelgen xızmetkerge azmaz járdem beriw kerek.*

Ráwishtin mánisine qaray túrleri hám bir bas aǵzalı gápler haqqında bilim, kónlikpe hám uqıplıqqa iye bolıw talap etiledi. Is-hárekettiń muǵdarın, belgi yamasa zattin artıq kemlik dárejesin bildiretuǵın sóz barlıq juwaptaǵı gáplerde ushırasadı. Solay eken, tapsırmanıń ekinshi shártin orınlaw arqalı durıs juwaptı tabıw múmkin. **Baǵana jolda turǵanımda Ábdimurattı jáne ushıratım.** Bul gáptin bayanlawıshı I bet birlik sanda tur, sol arqalı baslawıshı (men I bet, birlik san) anıqlanadı.

(Qaraqalpaq tili 6-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 183-b. Qaraqalpaq tili. 8-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2019; 65-b)

7. Túpkilikli hám atawısh tirkewishler bir gápte qollanılǵan juwaptı belgileń.
- A) **Keleshek maqsetlerim haqqında jol boyı oylap keldim.**
 - B) *Jaz bolıwdan kóldeń ishinde quslardin shawqımı azan-qazan.*
 - C) *Joqarı maǵlıwmat alıw ushın universitetke oqıwǵa kirdim.*
 - D) *Júdá ashıwılsam da adamlardin aldında omı uyaltıwdı qálemedim.*

Test tapsırmaların orınlaw ushın tirkewishlerdin shıǵısına qaray túrleri boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplıqqa iye bolıw talap etiledi. **Keleshek maqsetlerim haqqında jol boyı oylap keldim.** Gápte **haqqında** (túpkilikli) hám **boyı** (atawısh) tirkewishleri ózlerinen aldınǵı sózlerge dizbeklesip qollanılǵan. (Qaraqalpaq tili. 7-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 16-b)

8. Úylesiwshi anıqlawıshı atlıqlasqan kelbetlikten bolǵan qaysı misalda seske eliklewish qollanılǵan?
- A) **Jaqsınin úyine adam kóp keler, – dedi kelini taq-taq etip.**
 - B) *Awzındaǵı suwlıgın shaynap güldir-güldir kisnegen atlar bir jerde turmaydı.*
 - C) *Asxanadaǵı qırǵıshtı kórgende bul kárada jatqanına seziklenip ishi gim etti.*
 - D) *Bul qorqaqtin zımp etip qashıp ketkenin aytpaysañ ba, uyatsız.*

Test tapsırmaların orınlaw ushın juwaplarda berilgen gáplerdi gáp aǵzalarına tallaw kerek boladı. Gáp aǵzalarına tallap bolınǵan soń, úylesiwshi anıqlawıshları atlıqlasqan kelbetlik arqalı bildirilgenligi anıqlanadı. **Jaqsınin úyine adam kóp keler, – dedi kelini taq-taq etip.** Gáptegi jaqsınin sózine (jaqsı adamnin) kimnin? sorawı qoyıladı hám ol úylesiwshi anıqlawısh boladı. Bul gáptegi eliklewishke dıqqat bólinedi. **Taq-taq** sózi mánisi boyınsha seske eliklewish bolıp esaplanadı. (Qaraqalpaq tili. 5-kl. E.Berdimuratov hám basqalar. “Bilim”, 2020; 171-b. Qaraqalpaq tili. 7-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 75, 116-b)

9. Qaysı gápte intonaciya arqalı teń baylanısqań sózler ushırasadı?
- A) **Ásirese, jazda, gúzde bul awıldıń kórki basqasha bolıp ketedi.**
- B) *Qıysayǵan aǵashlar hám quwraǵan shaqalardı alıp tasladıq.*
- C) *Burın telegraf bolǵanı menen onı állekimler buzıp ketken.*
- D) *Tústen keyin Azamat penen kitapxanaǵa barıp qayttıq.*
10. Atawısh feyildiń basqarıwındaǵı keńeytilgen baslawısh aǵzalǵı gápti belgileń.
- A) **Sıyırlardı qandırıp suwǵarıw hám sútin sawıp alıw Gúlziybannıń ózine qaldı.**
- B) *Atızdan qawınlardı jıynaw, telejkaǵa tiyew hám alıp barıp túsiriwge járdem berdi.*
- C) *Bilgil, bilim alıw, ilim iyelew hám óner úyreniwdiń erte-keshi joq.*
- D) *Sayaxat etiw, kitaplar oqıw, doslar menen oynap-kúliwdi kútá jaqsı kóremen.*

Test tapsırmasın orınlaw ushın juwaplarda berilgen mısallardı gáp aǵzalarına tallaw kerek. Baslawıshtıń dúzilisine qaray túrleri haqqında bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi. Keńeytilgen baslawıshlar atawısh feyildiń basqarıwınan da bildiriledi. ***Sıyırlardı qandırıp suwǵarıw hám sútin sawıp alıw Gúlziybannıń ózine qaldı.*** (Qaraqalpaq tili. 7-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 90-b)

11. Bayanlawıshı orın sepligindegi kelbetlik feyil arqalı bildirilgen shárt baǵınıńqılı qospa gápte almasıqtan bolǵan qıya tolıqlawısh qollanılǵan juwaptı belgileń.
- A) **Mende bul kitap bolmaǵanda, sen de, basqalar da sorawdıń juwabın taba almay qıynalar edińiz.**
- B) *Saǵan isenip biykar kútip otıra bergennen, ózim-aq barlıq jumıslardı dóndirip taslayman.*
- C) *Meni bunshelli qıstastıra bermegende, basqa balalar da álleqanday sawǵaǵa iye bolar edi.*
- D) *Hámmemiz shay iship otıra bergenheimizde, poezd bizdi taslap kete beredi eken.*

Shárt baǵınıńqılı gáptiń bayanlawıshınıń bildiriliwi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıq talap etiledi. ***Mende bul kitap bolmaǵanda, sen de, basqalar da sorawdıń juwabın taba almay qıynalar edińiz.*** Gáptiń bayanlawıshı orın sepligindegi kelbetlik feyil arqalı bildirilgen. Betlik almasıǵı (***mende – kimde?***) qıya tolıqlawısh xızmetinde qollanılǵan. (Qaraqalpaq tili. 9-kl. M.Dáwletov. “Bilim”, 2017; 64-b)

12. Tórende berilgen gáptiń túrin anıqlań.
- Ahlarda tańnıń atqanın xabarlap qorazlar qıshqırǵan sayın, uyqınıń mazası kúsheye basladı.*
- A) *dánekersiz qospa gáp*
- B) *jay gáp*
- C) **baǵınıńqılı qospa gáp**
- D) *dizbekli qospa gáp*

Test tapsırmasın orınlaw ushın qospa gápler quramındaǵı jay gáplerdiń baylanısıw usılı hám mánisine qaray túrleri boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıq talap etiledi. (Qaraqalpaq tili. 9-kl. M.Dáwletov. “Bilim”, 2017; 48-b)

13. Gónergen sózdiń qıya tolıqlawısh xızmetinde kelgen waqt baǵınıńqılı qospa gápti belgileń.

- A) **Ǵarrı oshaq basındaǵı otınlardı taqtaylap otırǵan gezde, kempir oyılı názerin átóshkirden úzbedi.**
- B) *Biybijannıń aqlıǵı kepshekke alıp kelmesten burın, kelini jayıwshanı jayıp tayarlap qoyǵan edi.*
- C) *Onıń esik aldında turǵan gúndege kózi túsip, bolıp ótken kóp waqıyalardı qıyalınan ótkerdi.*
- D) *Ógiz arba hám at arba menen bir qatarda xalıqtıń turmısında eshek qosqan arba da qollanılǵan.*

Juwaplarda berilgen mısallar gáp aǵzalarına tallanadı. Ondaǵı gónergen sózlerdiń qaysı gáp aǵzası xızmetinde qollanılǵanlıǵı anıqlanadı. Soraw qoyıw arqalı baǵınıńqılı qospa gáptiń túri anıqlanǵanda durıs juwap kelip shıǵadı. **Ǵarrı oshaq basındaǵı otınlardı taqtaylap otırǵan gezde, kempir oyılı názerin átóshkirden úzbedi.**

(Qaraqalpaq tili. 9-kl. M.Dáwletov. “Bilim”, 2017; 49-b)

14. Stillik jaqtan nadurıs qollanılǵan tańlaq sóz qaysı juwaptaǵı gápte ushırasadı?

- A) – **Qırmanǵa bereket – dedi Sultan nálshe otırǵızǵanlarǵa súysine qarap.**
- B) – *Hál-hál! – dep qáhár lenip baqırdı iytke.*
- C) *Yapırmay bala, janına saddaq bul adamlardıń.*
- D) *Pay-pay! Balıqları sonshellı mazalı edi-aw.*

Tańlaq sózlerdiń mánisi hám qollanıwı boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplıq talap etiledi. – **Qırmanǵa bereket – dedi Sultan nálshe otırǵızǵanlarǵa súysine qarap.** Diyqansılıqta nál otırǵızıw hám basqa da egis jumıslarına baylanısh bul tańlaq qollanılmaydı. Kerisinshe jıyın-terimge baylanısh qollanıladı. Sonlıqtan bul gápte **qırmanǵa bereket** turmıs-salt tańlaǵı stillik jaqtan úylesimsiz. (Qaraqalpaq tili. 7-kl. M.Dáwletov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 68-b)

15. Tómenдеgi gáp qaysı stilde jazılǵann anıqlań.

Ayaǵında kók etik. Basında shashaqlı bóz sharshı. Sarı jambılshaday tompayǵan betiniń almasına túsken tulımshaǵı menen oynap, oy ústinde kiyatır.

- A) **kórkem ádebiyat stili**
- B) *publicistikalıq stil*
- C) *ilimiy stil (terminologiya)*
- D) *awızeki sóylew stili*

Kórkem ádebiyat stiliniń ádebiy til stilleriniń basqa túrlerine qaraǵanda ózine tán ózgeshelikleri bar. Kórkem shıǵarmalardaǵı leksikalıq baylıqlar hám grammatikalıq qurallar onıń syujeti hám obrazlılıǵına ılayıq keń qollanıladı. Test tapsırması sıpatında berilgen kishi tekstti oqıp onıń qaysı stilge tán ekenligin anıqlaw ushın sabaqlıqta keltirilgen joqarıdaǵı maǵlıwmattı eske túsiriw maqsetke muwapıq.

(Qaraqalpaq tili. 11-kl. B.Qutlmuratov hám basqalar. “Bilim”, 2018; 85-b)

16. Berilgen mısalda qaysı irkilis belgileri túsirilgen?

Mınaǵan qara ene, qanday ráhát baǵıshlaytuǵın jawın deyseń-á! Qaray qoyasa endi, qanday móldir jawın bul!

- A) **útir, sızıqsha**
- B) *sızıqsha, tırnaqsha*
- C) *útir, qawıs*
- D) *kóp noqat, úndew*

Irkilis belgilerinen sızıqsha hám útir belgileriniń qollanıwı boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplıq talap etiledi. (Qaraqalpaq tili. 9-kl. M.Dáwletov. “Bilim”, 2017; 108-b)

17. “Alpamıs” dástanında qaysı obraz tilinen ayılǵan qatarlar?

*Ay qarańǵı kórinip tur kózlerge,
Sawıtlar jetpeydi igri dizlerge,
Qońıratın bir jigit kelip tur izlep,
Eglenbey súyinshi berin bizlerge.*

- A) **Qarajan** B) *Kókaman*
C) *Shekaman* D) *Áshim*

Dástannan alınǵan úzindi Qarajannıń tilinen bayanlangan. Qarajan Alpamıs penen tawda gúresip jeńilgenen soń, Gúlparsıńǵa Alpamıstıń kelgenin, onı menen dos bolǵanın bildiriip, súyinshi sorap dálil keltiriwleri berilgen epizodlar arqalı biliwge boladı.

(Ádebiyat. 6-kl. K.Palimbetov, P.Allashov. “Bilim”, 2017; 49-b)

18. Tómenдеgi qatarlarda qaysı qaharman haqqında ayılǵan?

*Jılqı semiz bolǵanda,
Asırandı ulıńız,
Jılqı arıq bolǵanda,
Satıp alǵan qulıńız.*

- A) **Edige** B) *Qoblan* C) *Máspatsha*
D) *Sháryar*

Berilgen úzindi Edige haqqında ayılıp atırǵanın, dástandaǵı Toxtamıs xannıń wáziri Toman xojanıń shorısı tawıp alǵanı, balaǵa Edige dep at qoyılıp, xannıń jılqımanı sıpatında úlkeye bergeni haqqındaǵı epizodlar arqalı biliwge boladı. (Ádebiyat. 7-kl. K.Mámбетov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 23, 45-b)

19. Qaraqalpaq xalqınıń Túrktannan Xorezmge kóshiw waqıyasın sóz etiwshi shıǵarma qaysı juwapta berilgen?

- A) **"Posqan el"**
B) *"Xalıq qáytip kún kórer"*
C) *"Júregimde kóp daǵım"*
D) *"Aldı-artım biyik jar"*

Jiyen jırawdıń dóretiwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.

(Ádebiyat. 7-kl. K.Mámбетov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 188-b)

20. XIX ásirde Molla Moyın tárepinen qaraqalpaq tiline awdarılǵan kitap qaysı juwapta berilgen?

- A) **"Shaxnama"**
B) *"Al asar albakiya al alkuran al xaliya"*
C) *"Avesto"*
D) *"Gúlistan"*

Abilqasım Ferdawsiydiń “Shaxnama” shıǵarması menen baylanıslı maǵlıwmatlardı biliw talap etiledi.

(Ádebiyat. 7-kl. K.Mámбетov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 245-b)

21. Xalıqtıń bir wákili sıpatında sorılǵan tómenдеgi úsh ótinish qaysı dóretpede berilgenin anıqlań.

Birinshi – puldıń qádirin kóbeyt.

Ekinshisi – xalıq ushın zárúr bolǵan ádalath zańlardı shıǵar.

Úshinshisi – jollardı qaraqshılardan qorǵa.

- A) **"Baxıtqa baslawshı bilim"**
B) *"Haqıyqatlar sıylıǵı"*
C) *"Diywanı Hikmet"*
D) *"Devani luǵatit at-türk"*

Yusup Has Hajıptıń “Baxıtqa baslawshı bilim” shıǵarması boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.

(Ádebiyat. 7-kl. K.Mámбетov hám basqalar. “Bilim”, 2017; 136-b)

22. Óz dóretpelerinde “Jaz kúnlerim boldı gúzek” degen metonimiya arqalı óziniń awır keshirmesin, “Tapqanım jetpey jutımǵa” degen litota arqalı adam miynetiniń arzanlıǵın kórkem sáwlelendiren shayırdı anıqlań.

- A) **Kúnxoja Ibrayım ulı**
B) *Berdaq Ğargabay ulı*
C) *Ótesh Alshınbay ulı*
D) *Ájiniyaz Qosıbay ulı*

Kúnxoja shayırdıń dóretiwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.

(Qaraqalpaq ádebiyatı. 10-kl. K.Mámбетov, K.Palimbetov. “Bilim”, 2017; 73-b)

23. *Mańlayınan aǵızıp ter,
Jaqsı-jamandı sınap kór,
Jaqsı adamnıń keynine er,
Sonda jolnı bolar, balam,* – degen qatarları bar Berdaq shayırdıń “Balam” qosıǵı juwaplarda berilgen qaýsı mazmundaqı qosıqlar toparına kiredi?
A) **didaktikalıq** B) *filosofiyalıq*
C) *muhabbat* D) *muń-sher*
Berdaq shayırdıń dóretilwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.
(Ádebiyat. 8-kl. K.Mámбетov, K.Palmbetov. “Bilim”, 2019; 124-b)
24. Omar shayırdıń óziniń qaýsı qosıǵında Qazalıda kúni-túni tımbay on segiz adam bolıp jumıs islegenligin, zalımlardıń tamaq bermegenligin sóz etedi?
A) **"Ne payda?"** B) *"Ayırsha"*
C) *"Elim"* D) *"Kerek emes"*
Omar shayırdıń dóretilwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.
(Ádebiyat. 8-kl. K.Mámбетov, K.Palmbetov. “Bilim”, 2019; 169-b)
25. “Baǵdagúl” dramasınıń avtorı kim?
A) **S.Májitov** B) *Á.Óteпов*
C) *Q.Áwezov* D) *J.Aymurzaev*
S.Májitov dóretilwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.
(Qaraqalpaq ádebiyatı. 10-kl. K.Mámбетov, K.Palmbetov. “Bilim”, 2017; 161-b)

26. Juwaplardan Á.Óteпов dóretilwshiligine tiyisli maǵlıwmattı tabıń.
A) **Dramaturgtiń “Gúman” pyesasında Murattıń gúmanshılıǵı, usınıń aqıbetinde hayalınıń ólimine sebepshi bolıwı sóz etiledi.**
B) *Dramaturg “Árman” pyesasında qaraqalpaq xalqınıń batır ullarınıń biri Ernazar alakóz obrazın dóretdi.*
C) *“Kim bilmeydi Ayshanı” qosıǵında Aysha sıyaqlı san mıńlaǵan qaraqalpaq qızlarınıń jańa internatta bilim alıp, óner úyrengenligi jırlanǵan.*
D) *Shayırdıń aǵartıwshılıq oy-pikirleri “Oqıwǵa kel”, “Inan mákkam”, “Óner bilim” qosıqlarında bayıtıp barıladı.*
Á.Óteпов dóretilwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.
(Qaraqalpaq ádebiyatı. 10-kl. K.Mámбетov, K.Palmbetov. “Bilim”, 2017; 141-b)
27. Gárezsizlik jıllarında dóretilwshilik etken A.Sultanovtıń “Dóhmet” romanı boyınsha qaýsı maǵlıwmattı durıs?
A) **Allayar Qoraz ulı Dosnazarovtıń tariyxıy táǵdiri oǵada bir shınlıq penen kórkem sáwleleniw tabadı.**
B) *Qaraqalpaqlar arasınan shıqqan dáslepki isbilermenlerdiń biri Lepesbay obrazı jaratılǵan.*
C) *Jalǵas Nazarovtıń ádalatsızlıq ústinen jeńisleri qızıqlı syujetke qurılǵan.*
D) *Abdulla axunnıń basshılıǵında qaraqalpaq jaslarınıń Buxara, Xiywa medireselerine barıp bilim alıwları, xalıqtı sawatlandırıw ushın etken xızmetleri gáp boladı.*
A.Sultanovtıń dóretilwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.
(Qaraqalpaq ádebiyatı. 11-kl. K.Allambergenov hám basqalar. “Bilim”, 2018; 216-b)

28. Arqashtaǵı kólge kelip, uzaq oylamp otıratuǵın ulın duwalamawın sol kólde bar dep isengen suw perisinen soranǵan ana obrazi qaysı shıǵarma syujetinde ushırasadı?

- A) **"Búlbúl uyası"**
- B) *"Muǵallimge raxmet"* C) *"Jiyren"*
- D) *"Jámiyla"*

I.Yusupovtıń "Búlbúl uyası" poemasınıń syujetin biliw talap etiledi.
(I.Yusupov. Tańlamalı shıǵarmalar. "Bilim", 2018.)

29. *Zalım urıs! Atıń óshsin!*

*Sen sebepli kewil jara.
Kóp úylerde sen sebepli,
"Áke" sózin bilmes bala,* – dep urıstıń jaman aqıbetlerin óz qosıǵında ashıp bergen shayırdı belgileń.

- A) **Zulfiya** B) *A.Aripov*
- C) *Muhammed Yusuf* D) *E.Vahidov*

Zulfiya shayırdıń dóretiwshiligi boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa iye bolıw talap etiledi.
(Ádebiyat. 6-kl. K.Palimbetov, P.Allashov. "Bilim", 2017; 229-b)

30. Juwaplardan tragokomediya janrında jazılǵan shıǵarmanı hám onıń avtorın belgileń.

- A) **"O dúnyaǵa mirát", K.Raxmanov**
- B) *"Báddiwa", B.Baymurzaev*
- C) *"Perzent", Q.Mátmuratov*
- D) *"Jigittiń iǵbalın bersin", A.Óteniyazova*

Juwaplarda berilgen shıǵarmalardıń qaysı janrda jazılǵanın anıqlaw ushın ádebiyat teoriyası boyınsha bilim, kónlikpe hám uqıplılıqqa súyeniledi
(Ádebiyat. 9-kl. T.Mámbetniyazov hám basqalar. "Bilim", 2019; 292-b)